

BÖLÜM 21

PEDİATRİK STOMALAR VE HEMŞİRELİK BAKIMI

Figen TÜRK DÜDÜKCÜ¹

GİRİŞ

Yeterli beslenme ve hidrasyon, bir çocuğun büyüme ve gelişmesinin yanı sıra genel sağlığını sürdürmesi için gereklidir. Bununla birlikte, kronik sağlık sorunları ve stoma gibi çeşitli nedenler çocuğun beslenme ve hidrasyon ihtiyaçlarını karşılamasında sorun oluşturabilir (1). Çocuklarda stoma çeşitli nedenlerden dolayı açılabilir. Stoma açılmasını gerektiren enflamatuvar bağırsak hastalığı vakalarının yaklaşık %25'ine pediatrik dönemde tanı konur (2). Stoma, normal eliminasyonun olmadığı ya da yapısı bozulan bağırsağın bir bölümünün karın duvarına ağızlaştırılması işlemidir (3-5). Stoma anatomik yapının fonksiyonuna ve büyüklüğüne göre kalıcı ya da geçici olabilir. Stoma açılması, acil gastrointestinal cerrahide en sık yapılan operasyonlardan biridir. Yeni ameliyat tekniklerine ve daha kısıtlayıcı kullanıma rağmen, stoma hastanın durumunda dramatik bir iyileşme ile sonuçlanan en iyi acil cerrahi prosedürü olmaya devam etmektedir (3, 6).

YENİDOĞANLARDA VE ÇOCUKLARDA STOMA CERRAHİSİNDE YAYGIN PATOLOJİLER VE ENDİKASYONLAR

Yenidoğanlarda ve çocuklarda stoma için yaygın patolojiler ve endikasyonlar hakkında bilgi sahibi olmak önemlidir, çünkü bunlar yetişkinlerden farklıdır (6). Çocuklarda stoma, Hirschsprung hastalığı, imperfore anüs, nekrotizan enterekolit, Crohn hastalığı, volvulus mesane ekstrofisi, mekonyum ileusu, intestinal tümörler, inflamatuvar bağırsak hastalığı, vb. gibi birçok nedenden dolayı açılmaktadır (3, 7, 8). Cerrahi tekniklerdeki ve tek aşamalı işlemlerdeki gelişmelerle birlikte çocukluk çağında yapılan stoma oranlarında azalma yaşanmaktadır (9).

¹ Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü
figentd@hotmail.com

mayoların altına kemer veya dar külot/iç çamaşırı giyilmelidir. Düz yerine baskılı mayolar önerilir. Varsa daha küçük adaptör veya stoma kepi kullanılabilir. Filtre de korumalıdır (6).

Çocuk çok dar kot pantolon giymekten kaçınılmalıdır. Okula stoma ile başlar-ken tüm gün okulda kalmak yerine başlangıçta yarım gün olacak şekilde bir dene-me çalışması yapılmalıdır. Ebeveynler veya çocuk, varsa okul hemşiresi ile görüş-melidir. Okul dönüş zamanında çocuğun eve ulaşım yöntemi önemlidir (Çocuk yürüme, araba veya otobüs ile mi ulaşımını gerçekleştiriyor, bilmek önem arz et-mektedir. Bazı çocuklar uzun süren otobüs yolculukları yapabilirler, bu durumun bilinmesi yolculuktan önce torbanın boşaltılması için önemlidir). Okul yetkilileri ve sınıf arkadaşları konuya ilişkin bilgilendirilmelidir. Temas sporlarında dikkatli olunur, çocuğa stomayı korunması gerektiği öğretilmelidir. Spor aktiviteleri sıra-sında stoma kemerleri kullanılabilir. Çocuk ev dışında kalacağına yedek stoma ürünleri ve fazladan kıyafet götürmelidir (6-8).

KAYNAKLAR

1. Townley A, Wincentak J, Krog K, Schippke J, Kingsnorth SJJocN. Paediatric gastrostomy stoma complications and treatments: A rapid scoping review. *Journal of Clinical Nursing*. 2018;27(7-8):1369-80.
2. David JG, Moreno S, Daniel R, Pall HJJocPG, Nutrition. The perceived ostomy educational needs of pediatric patients with inflammatory bowel disease and their caregivers. *Journal Pediatr Gastroenterol Nutrition*. 2020;70(6):849-52.
3. Recalla S, English K, Nazarali R, Mayo S, Miller D, Gray MJJoWO, et al. Ostomy care and management: a systematic review. *J Wound Ostomy Continence Nursing*. 2013;40(5):489-500.
4. Afridi SP, Latif M, Siddiqui RA, Alam SNJJSP. Indications and outcome of small and large bowel stomas in emergency intestinal surgery. *Journal of Surgery Pakistan*. 2013;18(4):163-6.
5. Balachandar T. Stoma care: JP Medical Ltd; 2018.
6. Forest-Lalande LJGN. Best-practice for stoma care in children and teenagers. *Gastrointestinal Nursing*. 2019;17(Sup5):S12-S3.
7. Kılıçarslan Törüner E, Büyükgöncü L. *Çocuk Sağlığı Temel Hemşirelik Yaklaşımları*: Ankara Nobel Tıp Kitabevi; 2017.
8. Hockenberry MJ, Wilson D, Rodgers CC. Wong's Essentials of Pediatric Nursing-E-Book: Elsevier Health Sciences; 2021.
9. McIltrout K. Assessment and management of the pediatric patient. *Wound, Ostomy and Continence Nurses Society Core Curriculum: Ostomy Management*: Wolters Kluwer Health Adis (ESP); 2015.
10. Meletti DP, Meletti JFA, Camargo RP, Silva LM, Módolo NSJJdp. Psychological preparation reduces preoperative anxiety in children. Randomized and double-blind trial. *Jornal de Pediatria*. 2019;95:545-51.
11. Gause CD, Hayashi M, Haney C, Rhee D, Karim O, Weir BW, et al. Mucous fistula refeeding decreases parenteral nutrition exposure in postsurgical premature neonates. *Journal of Pediatric Surgery*. 2016;51(11):1759-65.
12. Birdsong M, Felix M. Nursing Considerations in Necrotizing Enterocolitis: Management of Infant Stomas. *Necrotizing Enterocolitis: CRC Press*; 2021. p. 2-5.

13. Bohr C, Smith AJAS, Disorders TS. Pediatric Stoma Care. *Journal of Wound Ostomy & Continence Nursing*. 2009;228.
14. Osifo OD, Askegard-Giesmann JR, Nwomeh BCJc. Gastrointestinal Stomas in Children. *Journal of Pediatric Surgery* 1:2.
15. Nie A, Douglas E. *Pediatric Ostomy Care: Best Practice for Clinicians*. WOCN Society Annual Conference: New Orleans, Louisiana; 2011.
16. Wound OJJoWO, Nursing C. Wound, Ostomy, and Continence Nursing: Scope and Standards of WOC Practice: An Executive Summary. *Journal of Wound Ostomy Continence Nursing*. 2018;45(4):369-87.
17. Deitz D, Gates JJN. Basic ostomy management, part 2. *Nursing*. 2010;40(5):62-3.
18. Stetzer MNJPN. Essential Ostomy Knowledge for Nurses: Promoting Adaptation in Children with New Ostomy and Their Caregivers. *Pediatric Nursing*. 2021;47(2):71-8.
19. Dündükcü FT, Çetiner AA, Arslan FT. Yenidoğanların karın duvarlarına uygun olmayan stoma torbası adaptörü yerine hidrokolloid örtüden hazırlanan adaptör: Bir vaka çalışması. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2018;7(1):240-4.
20. Hockenberry MJ, Wilson D. *Wong's Nursing Care Of Infants And Children-E-book: Elsevier Health Sciences*; 2018.
21. Khalilzadeh Ganjalikhani M, Targari B, Roudi Rashtabadi O, Shahesmaeili AJIwj. Studying the effect of structured ostomy care training on quality of life and anxiety of patients with permanent ostomy. *International Wound Journal*. 2019;16(6):1383-90.
22. Tvedte MJ, Henaghan AS, Nandivada P, Dickie BHJJoPSN. Increasing Family Education and Support Opportunities: One Pediatric Surgical Center's Experience in the Development of a Colorectal Family Day. *Journal of Pediatric Surgical Nursing*. 2021;10(3):129-35.
23. Uzsen H, Yaz SB, Gumus MJJoPSN. The Effect of Ostomy on Pediatric Patient and Family in Nursing: A Systematic Review. *Journal of Pediatric Surgical Nursing*. 2021;10(4):153-8.